Statsvetenskapliga institutionen
STOCKHOLMS UNIVERSITET

Yrkesförberedande praktik

Praktikrapport

Praktikinformation 2
Allmän presentation av arbetsplatsen och organisation 2
Presentation av min position inom organisationen samt arbetsbeskrivning 3
Mina erfarenheter av praktikperioden 4
Reflektioner kring praktiken ur ett statsvetenskapligt perspektiv 5

Praktikinformation

Praktikplats: Sveriges Ambassad i Lusaka, Zambia

Adress: Embassy of Sweden, Haile Selassie Avenue, Opposite Ndeke House, Lusaka

Postadress: P.O. Box 50264 Ridgeway, 10101 Lusaka, Zambia.

Längd och omfattning: 29 augusti 2010 – 19 december 2010, heltid 20 veckor.

Handledare: Ambassadråd/chef Dag Sundelin

E-post: dag.sundelin@foreign.ministry.se

Telefon: +260 (0)977 74 03 55

Allmän presentation av arbetsplatsen och organisation

Sveriges ambassad i Lusaka, Zambia utgör näst största utlandsbeskickningen i Afrika näst Nairobi, Kenya. Totalt arbetar c:a 40 personer på ambassaden, samt under innevarande period även 3 praktikanter. Personalen utgörs dels av svensk utsänd personal från UD, Sida – under UD representation när utlandsstationerade – samt externt rekryterad personal till Sida, dels lokalt anställd personal. Fördelningen mellan utsänd och lokal personal är ungefär 2:3 – c:a 16 utsända och c:a 24 som räknas som lokalanställd personal – vilket innebär att man antingen är Zambisk medborgare eller medborgare av annan nationalitet anställd i enlighet med Zambisk lagstiftning och lönenivå.

Ambassaden är indelad i 4 sektioner och en stab underställda Ambassadören som myndighetschef att driva och representera Sveriges regerings politik i utlandet.

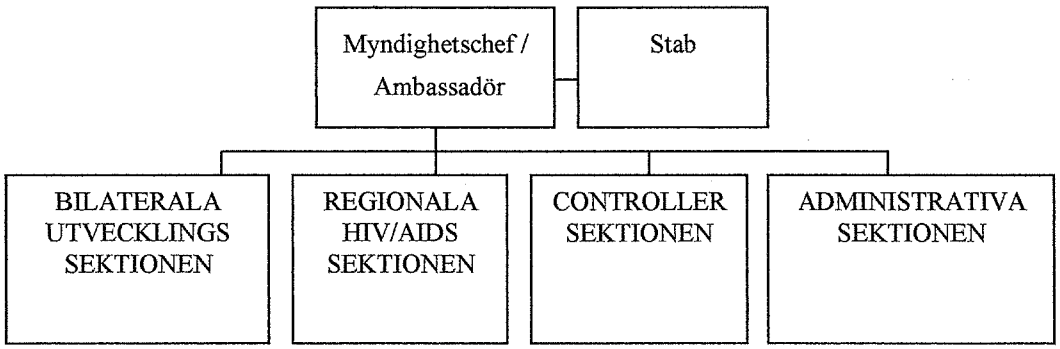

De olika sektionerna inom ambassaden har skilda arbetsområden, men samtliga berör det svenska internationella utvecklingssamarbetet i varierande grad och inriktning.

Bilaterala utvecklingssektionen fokuserar på samarbetet mellan Sverige och Zambia och hur utveckling kan skapas inom de tre av Sverige valda fokusområdena; hälsa, energi och jordbruk. Ett allt större fokus har kommit att läggas på handelsrelaterade frågor och inkluderandet av privatsektorn i samarbete med NGO och civilsamhället samt staten i att skapa hållbar utveckling.

Den regionala HIV/AIDS sektionen arbetar med HIV/AIDS förebyggande, avhjälpande och mildrande insatser i samarbete med regionalt verkande NGOs, regionala ekonomiska organisationer och civilsamhället. Sektionen har även stödjande och rådgörande funktion för andra svenska ambassader i regionen relaterat till frågor kopplat till HIV/AIDS. Sektionen går externt under beteckningen Svensk-Norska HIV/AIDS teamet för Sub-Sahara Afrika.

Staben innehåller funktioner kopplat till politisk rapportering, svenskt diplomatiskt arbete och främjande samt övergripande ambassadplanering och ansvar i nära samspel med controller sektionen som dels ansvarar för ekonomisk uppföljning generellt för ambassaden och dels bistår de båda utvecklingssamarbetesinriktade sektionerna i ekonomisk revision av pågående projekt och projekt ansökningar från externa organisationer.

Den administrativa sektionen handhar det övergripande arbetet på ambassaden kopplat till administration av byggnader, personal etc.

Presentation av min position inom organisationen samt arbetsbeskrivning

Under min praktikperiod har jag varit stationerad under regionala HIV/AIDS sektionen och aktivt deltagit i det dagliga arbete som denna utför.

Arbetet har inkluderat kritiskt granskande av inkomna projektansökningar och därtill kopplad förfrågan om projektmedel från Sverige via Sida. Granskningen är en fortlöpande process mellan å ena sidan den utsände eller lokala programhandläggaren och å andra sidan den ansökande regionalt verkande organisationen. Processen inleds med identifiering av potentiellt möjliga projekt inom HIV/AIDS området och som uppfyller ett par basala grundläggande krav; de skall vara regionalt riktade mot södra Afrika – vilket är det mandat sektionen arbetar under – de skall vidare vara i samstämmighet med de policy och strategier som Sveriges regering och riksdag fastställt och som fungerar som ramverk för sektionens arbete.[1] Utöver detta fungerar de två grundläggande perspektiv som vägleder hur Sveriges utvecklingspolitik utformas; *fattiga människors perspektiv på utveckling* och *rättighetsperspektivet* som ingångperspektiv för en dialog mellan programhandläggaren och ansökande organisation.[2]

Under den pågående processen hålls olika möten inom sektionen i syfte att låta kollegor yttra tankar och idéer utifrån de olika kompetensområden som finns kopplat till sektionens medarbetare. Ett första möte är det pre-assessment som ett andra steg efter den initiala gallringsprocessen av inkomna förfrågningar. Vid detta tillfälle genomförs en analys av den inkomna ansökan utifrån de

[1] Se bilaga 1 för information om dessa
[2] http://www.regeringen.se/sb/d/10423/a/100973

olika policy och strategier som styr arbetet och hur ansökan kan stärkas, fokuseras och vilka frågor som behöver utredas vidare i syfte att kunna bistå och godkänna svenskt stöd.

Ett avslutande TEPAC – Team Programme Assessment Committee – där ett utförligt assessment memo framläggs och som i utförliga termer beskriver projektet, mål, genomförande, uppföljning och utvärdering etc. genomförs innan ett slutligt godkännande, eller för den delen avslag, tas.

Vid samtliga av dessa processteg har jag aktivt deltagit med analys och kommentarer samt förslag på hur gå vidare och jag har vid ett tillfälle varit opponent vid ett TEPAC. Utöver de ovan beskrivna arbetsprocesserna har jag även bistått med korrespondensförslag rörande projektanalyser samt medverkat vid utvärdering av ett tidigare genomfört projekt.

I anslutning till ett av mina arbetskollegors pågående projekt medgavs även möjlighet att följa med ut i fält – c:a 200km väster ut från Lusaka – och på plats se hur det praktiska arbetet ser ut mellan implementerande regionalt verkande organisation, i detta fall Southern African AIDS Trust (SAT), och den nationella motparten. Besöket medgav en inblick hur sjukvården försöker överkomma den kapacitets- och medelbrist som råder men även hur det aktiva arbetet med information runt HIV/AIDS rörande stigma, provtagning, medicinering och fortsatta livsmöjligheter genomförs.

Under min praktikperiod har jag även varit involverad i arbeten som kan kopplas till det övergripande ambassaduppdraget, att främja och promovera svenska intressen i Zambia, och har därvid haft nöjet att bistå samt medverka i genomförandet av främjarmötet som hölls vid ambassaden under oktober månad. Vid detta tillfälle närvarade medarbetare från andra svenska utlandsmyndigheter i södra Afrika, Regeringskansliet/UD, Sida, Exportrådet, Exportkreditnämnden, Swedfund, Kommerskollegium m.fl.

Några andra tillfällen för mer övergripande arbetsuppgifter var vid informationsinsamling, planeringen och genomförande av dels det möte som hölls på ambassaden mellan regionala HIV/AIDS sektionen och dess referensgrupp i november, dels den svenska handels och gruvdelegation som kom till Zambia under december månad.

Mina erfarenheter av praktikperioden

Min praktikperiod på svenska ambassaden i Lusaka, Zambia, har via en lokal kontextualisering av utvecklingsproblematik generellt och HIV/AIDS pandemin i synnerhet gett möjlighet att applicera akademiskt erhållna kunskaper. Min inriktning *Politik och Utveckling* har visat sig vara mycket väl anpassade till de problemfrågeställningar och arbetsmetoder som förekommer på svenska utlandsbeskickningar i utvecklingsländer generellt och Zambia i synnerhet. De olika roller

staten, civilsamhället och privatsektorn antas spela enligt tidigare lästa och studerade kurser inom masterprogrammet återspeglas i den Zambiska kontexten. De roller som tillskrivs de olika entiteterna och vilka dessa anammar i skapandet av utveckling återspeglas tydligt i de svenska policy och strategier som styr det svenska utvecklingssamarbetet – i synnerhet det arbete som jag kom i kontakt med kopplat till HIV/AIDS relaterade frågor.

Det kritiska förhållningssätt som promoveras inom akademiska studier är något som mycket tydligt kommit till användning i det arbete som jag genomfört på HIV/AIDS sektionen under min praktikperiod – att kritiskt förhålla sig till de inkomna anslagsansökningarna och hur dessa eventuellt kan relateras till det mandat sektionen verkar under och de styrdokument som skall styra sektionens arbetsinsatser.

Inom min inriktning på masterprogrammet, har jag kommit att intressera mig särskilt för frågor kopplat till deltagande och inkludering i utvecklingsskapande processer. Det har därför varit särskilt intressant att följa hur Sverige fortfarande uppfattas vara en neutral samarbetspartner inom utvecklingsarbetet internationellt, till skillnad från flertalet andra biståndsgivare som mer eller mindre explicit har en egen agenda som styr arbetet till skillnad från den agenda som kanske är bäst för det enskilda mottagarlandet. Sveriges arbete grundar sig på ställningstaganden som kan ses vara internationellt förankrade eller där Sverige har en i frågan framstående position, detta berör bl.a. rättighetsperspektivet, SRHR relaterade frågor och vikten av eget ägandeskap av utvecklingsagendan. Det har vidare varit intressant att studera hur man inom den regionala HIV/AIDS sektionen arbetar via regionalt verksamma organisationer i syfte att skapa "trickle down" effekter på nationell nivå i regionen men med en tydlig återkoppling på den regionala nivån. Det nationella arbetet skall alltid ses kunna föda tillbaka kunskap och erfarenheter till det regionala planet som i sin tur föder ner till andra nationella kontexter i form av "best-practice" eller "knowledge based work".

Reflektioner kring praktiken ur ett statsvetenskapligt perspektiv

Utifrån ett statsvetenskapligt perspektiv har praktiken påvisat hur de teorier som studeras inom ramen för mastersprogrammet generellt och inriktningen P*olitik och Utveckling* specifikt görs påminda och appliceras inom dagligt svenskt och internationellt biståndssamarbete.

I praktikarbetet har jag kommit i kontakt med frågor kopplat till Civilsamhällets – Staten – och Marknadens olika roller, betydelse och inverkan på utveckling i en av utvecklingsländerna präglad kontext och specifikt hur dessa entiteter relaterar till HIV/AIDS problematiken i Zambia. Kursen *Globalization, Imperialism and Resistance* respektive *State, Civil Society and Democratization* har givit teoretiska perspektiv utifrån hur Harveys, Hardt & Negri[3] m.fl. tolkar verklighet, vilket i sin

[3] Se t.ex. Harvey, David (2005), Hardt, Michael & Negri, Antonio (2000) samt (2004)

tur föder tillbaka till hur arbetet inom svenskt internationellt utvecklingsarbete planeras och genomförs.

Arbetet inom HIV/AIDS sektionen, samt även det arbete som bedrivs inom den bilaterala utvecklings sektionen, präglas tydligt av en kontextuell realism som ibland tar sig oväntade och för stunden jobbiga uttryck. Det faktum att Sverige t.ex. frös sitt budgetstöd till Zambia för 2010 samt 2011 har kommit påverka den bilaterala utvecklings sektionen arbete. Vidare att Sverige innehållit utbetalning till Global Fund har setts påverka Sveriges pågående arbete inom HIV/AIDS frågor i södra Afrika men samtidigt har Sverige kunnat framföra frågor av vikt kopplat till Global Funds verkande, eller för den delen hur den Zambiska staten fortfarande inte setts svara upp mot ställda förväntningar gentemot korruptionsbekämpning. Frågeställningar som är av vikt för Sverige internationellt i syfte att skapa utveckling i regioner som av olika anledningar setts hamna efter.

Utifrån en syn av realism, långt mer än synism, drivs arbetet framåt i syfte att balansera de olika krafter som ses styra den internationella utvecklingsagendan hos världens stater. Vetskap om hur Civilsamhället trängs mellan Staten och Marknaden samtidigt som Staten i sin tur tillskrivs roller och betydelser man i dessa kontexter har svårt att leva upp till och därmed alterneras gentemot Marknadens grundvalar. Marknaden i sin tur präglas av utifrån kommande krafter och initiativ och inte *per se* finns närvarande som en inhemsk skapare av utveckling i någon positiv bemärkelse.

Genusperspektiv är något som är starkt kopplat till svenskt biståndssamarbete och ses som en svensk komparativ styrka – detta kopplat till den position Sverige ses ha internationellt i dessa frågor. Även här finns tydliga kopplingar till kursen *Transnationella Feminismer* och vikten av kontextuella förutsättningar och anpassningar till skillnad mot genomförandet av en västerländsk agenda. Här finns en idé om hur genusfrågor skall genomsyra det arbete som genomförs relaterat till rättighetsperspektivet inom svenskt internationellt biståndsarbete – vilket i sin tur kan ses kopplas till idéer och tankar framförda av t.ex. Mohanty, Sassen, Rai, Mies m.fl.[4] Sveriges starka positionering inom t.ex. SRHR har tydliga genus relaterade kopplingar.

Slutligen framgår tydligt hur mer vikt läggs på utvärdering och granskning kopplat till det internationella biståndssamarbetet, något som kommit att bli tydligt under höstens genomförda omstrukturering av Sida. Dessa omstruktureringar kan kopplas till och föder tillbaka till kursen *utvärdering i praktiken* och där förekommande idéer om hur detta kan ses som skapande av en politisk arena snarare än styrning av verksamhet. Den politiska arenan kopplar i sin tur till hur skapandet av agendan sker – val av metoder fokuserar på olika innebörder och lyfter fram

[4] Se t.ex. Rai, Shirin M. (2008), Mohanty, Chandra Talpade (2006), Sassen, Saskia (2002) och Mies, Maria (2008).

perspektiv förespråkandes demokratitolkningar som alternerar sinsemellan.[5] En förekommande tanke och idé hos medarbetare inom det svenska biståndsarbetet internationellt, är att det kommit att bli en förskjutning från en agenda styrd av mottagaren till att allt mer övergå till en svensk politisk agenda av mer geopolitisk karaktär, där svenska intressen snarare styr än de intressen som återfinns hos mottagande part.

[5] Se t.ex. Hanberger, A. (2006), Hertting, N. och Vedung, E. (2009) eller Sandberg, B. och Faugert, S. (2007)

Bilaga 1

Policier:

- Policy för ekonomisk tillväxt i svenskt utvecklingssamarbete 2010-2014
  Regeringsbeslut 2010-02-11, UF2010/6949/UP
- Policy för demokratisk utveckling och mänskliga rättigheter inom svenskt utvecklingssamarbete 2010-2014
  Regeringsbeslut 2010-01-21, UF2009/33076/UP
- Policy för forskning inom det svenska utvecklingssamarbetet 2010-2014 (pdf)
  Bilaga 1 till UF2009/75123/UP - 2009-10-28
- Pluralism - Policy för Sveriges stöd till det civila samhället i utvecklingsländer inom svenskt utvecklingssamarbete
  (2009) - *2009-09*
- Rätten till en framtid - Policy för Sveriges internationella hiv/aidsarbete
  (2009) - 2009-10
- Policy för aktörssamverkan inom utvecklingssamarbetet (pdf)
  Bilaga till UD2007/46452/UP - 2007-12-19
- Sveriges internationella politik för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter
  UD2005/69313/GU - 2006-02

Strategier:

Tematiska strategier

- Strategi för Sidas stöd till forskningssamarbete 2010-2014 (pdf)
  Bilaga 2 till UF2009/75123/UP
- Strategi för stöd genom svenska organisationer i det civila samhället 2010-2014 (pdf)
  Regeringsbeslut 2009-09-10, UF2009/28632/UP
- Strategi för särskilda insatser för demokratisering och yttrandefrihet 2009-2011 (pdf)
  Regeringsbeslut 2009-04-23, UF2009/27888/UP
- Strategi för informations- och kommunikationsverksamhet, inklusive genom organisationer i det civila samhället, 2010-2014 (pdf)
  Regeringsbeslut 2009-09-10, UD2008/35922/USTYR
- Strategi för Sidas humanitära bistånd 2008-2010
  Regeringsbeslut 2007-12-19
- Strategi för globala utvecklingsinsatser 2008-2010 (pdf)
  Regeringsbeslut 2007-12-19, UD2007/47594/USTYR
- Svensk strategi för multilateralt utvecklingssamarbete
  April 2007
- Fattigdom och människohandel - En strategi för bekämpning av människohandel genom Sveriges internationella utvecklingssamarbete
  Regeringsbeslut 2003-04-30, UD2003/137/GU